

Greek Social Issues

16-2018

Εμπειρική
μέτρηση της
έννοιας του
πατριωτισμού
σήμερα
στην Ελλάδα
2018

Γιάννης Μαυρής

Πολιτικός Επιστήμονας, Ph.D.

Πρόεδρος & Διευθύνων Σύμβουλος Public Issue

Βαγγέλης Τσιροβασίλης

Κοινωνικός Επιστήμονας, M.Sc.

Υπεύθυνος Κοινωνικών Ερευνών Public Issue

Ημερομηνία δημοσίευσης
10/7/2018

www.publicissue.gr

**Η Public Issue ιδρύθηκε το 2001.
Εξειδικεύεται στην πολιτική και εκλογική έρευνα κοινής γνώμης, στην κοινωνική έρευνα,
στην έρευνα Μέσων και στην έρευνα συμπεριφοράς καταναλωτή.**

**Είναι μέλος του ΣΕΔΕΑ (Σύλλογος Εταιρειών Δημοσκοπήσεων & Ερευνών Αγοράς)
και του ΠΕΣΣ (Ποιοτικός Έλεγχος Συλλογής Στοιχείων).**

**Αριθμός Μητρώου Φορέων και Επιχειρήσεων Δημοσκοπήσεων
του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης: 8.**

**Στοιχεία επικοινωνίας
Λεωφόρος Βασιλέως Κωνσταντίνου 16, 116 35, Αθήνα, t: +30 210 7575000, f: +30 210 7575100,
w: www.publicissue.gr, e: info@publicissue.gr**

Πηγή: Βάση Ερευνών Public Issue, 2001-2018, Πανελλαδικές τηλεφωνικές έρευνες γενικού πληθυσμού

Εμπειρική μέτρηση της έννοιας του πατριωτισμού σήμερα στην Ελλάδα

Το 16ο τεύχος της σειράς Greek Social Issues είναι αφιερωμένο σε μια σημαντική πλευρά του ζητήματος της «εθνικής ταυτότητας» στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό, επιχειρείται η εμπειρική αποτύπωση της στάσης των Ελλήνων πολιτών, απέναντι στις έννοιες του «πατριωτισμού» και της «εθνικής υπερηφάνειας»¹.

Σε γενικές γραμμές, μπορεί να υποστηριχθεί ότι στη σχετική διεθνή βιβλιογραφία υπάρχει «ευρεία συμφωνία» ως προς τους ορισμούς των παραπάνω εννοιών (Huddy και Khatib 2007, 63). Η δυσκολία, ωστόσο, έγκειται στον τρόπο εμπειρικής μέτρησής τους. Για τη μέτρηση του «πατριωτισμού», που αφορά την παρούσα ανάλυση, χρησιμοποιήθηκαν μεταβλητές (ερωτήσεις) που εστιάζουν στον «συναισθηματικό» και τον «συμβολικό» πατριωτισμό (“emotional” and “symbolic” patriotism)· δηλαδή στο «αίσθημα υπερηφάνειας» (“proud to be...”) που μπορεί να νιώσει ένας πολίτης, τόσο απέναντι στην έννοια της «πατρίδας», όσο και στα σύμβολά της, όπως πχ. απέναντι στη σημαία και τον εθνικό ύμνο. Το κύριο χαρακτηριστικό αυτών των μεταβλητών είναι ότι αποτυπώνουν τα συναισθήματα των ερωτώμενων, απέναντι στον τόπο καταγωγής, γέννησης ή εγκατάστασής τους και στα συνακόλουθα σύμβολα, χωρίς να υπεισέρχονται συναισθήματα αντιπαλότητας ή επιθετικότητας προς άλλα έθνη, λαούς ή πολιτισμούς, όπως -σε αντιδιαστολή- θα απαιτούσε μια κλίμακα μέτρησης του εθνικισμού².

¹ Βλέπε ενδεικτικά: Huddy, Leonie, and Nadia Khatib. 2007. "American Patriotism, National Identity, and Political Involvement". *American Journal of Political Science*, 51(1):63-77· Ellemers, Naomi, Russell Spears, and Bertjan Doosje. 2002. Self and social identity. *Annual Review of Psychology*, 53(1):161-86· Druckman, Daniel. 1994. Nationalism, Patriotism and Group Loyalty: A Social Psychological Perspective. *Mershon International Studies Review*, 38(1):43-68.

² Βλέπε σχετικά, American National Election Studies (ANES): Conover, Pamela J., and Stanley Feldman. 1987. Measuring Patriotism and Nationalism. *ANES Pilot Study Report*, No. Nes002263.

Greek Social Issues

Για την εμπειρική μέτρηση της έννοιας του *πατριωτισμού* σήμερα στην Ελλάδα, χρησιμοποιήθηκαν πέντε (5) μεταβλητές. Η διατύπωση των αντίστοιχων ερωτήσεων έχει ως ακολούθως:

- i. Αίσθημα εθνικής υπερηφάνειας ως Έλληνας/ίδα
«Μιλώντας γενικά, πόσο υπερήφανος/η αισθάνεστε που είστε Έλληνας/ίδα; Πολύ, αρκετά, όχι και τόσο, καθόλου;»
- ii. Αίσθημα υπερηφάνειας για την ελληνική σημαία
«Όταν βλέπετε να κυματίζει η ελληνική σημαία, πόσο υπερήφανος/η αισθάνεστε; Πολύ, αρκετά, λίγο, καθόλου;»
- iii. Αίσθημα υπερηφάνειας για τον εθνικό ύμνο
«Και όταν ακούτε τον εθνικό ύμνο, πόσο υπερήφανος/η αισθάνεστε; Πολύ, αρκετά, λίγο, καθόλου;»
- iv. Αίσθημα αγάπης για την Ελλάδα
«Η φράση ‘αγαπάω την Ελλάδα’, εσάς προσωπικά πόσο σας εκφράζει; Πολύ, αρκετά, λίγο, καθόλου;»
- v. Αίσθημα θυμού όταν κατηγορείται η Ελλάδα
«Όταν ακούτε κάποιους να κατηγορούν την Ελλάδα, αυτό σας θυμώνει πολύ, αρκετά, λίγο, καθόλου;»

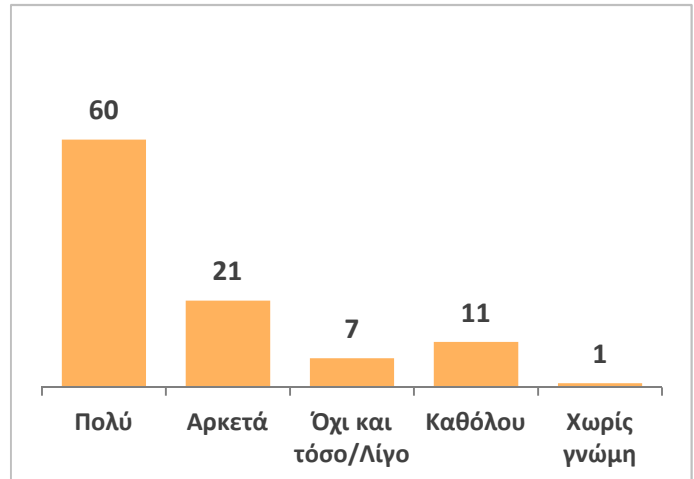
Δ.1 Κλίμακα πατριωτισμού, 2018

Οι μεταβλητές της κλίμακας πατριωτισμού:

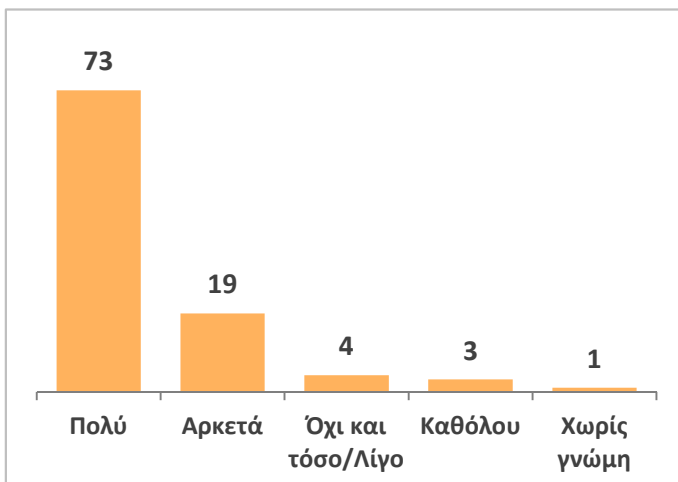
- i. Αίσθημα εθνικής υπερηφάνειας,
- ii. Αίσθημα υπερηφάνειας για τη σημαία,
- iii. Αίσθημα υπερηφάνειας για τον εθνικό ύμνο,
- iv. Αίσθημα αγάπης για την Ελλάδα, και
- v. Αίσθημα θυμού όταν κατηγορείται η Ελλάδα.

Οι αναλυτικές κατανομές των μεταβλητών, παρατίθενται παραπλεύρως.

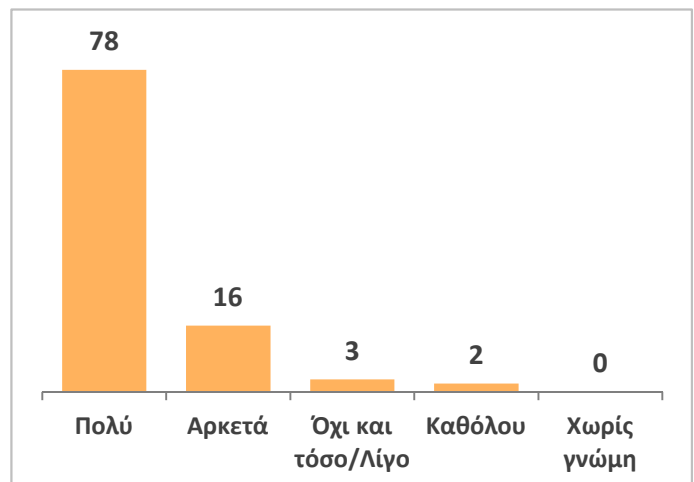
I. Αίσθημα εθνικής υπερηφάνειας ως Έλληνες/ίδες



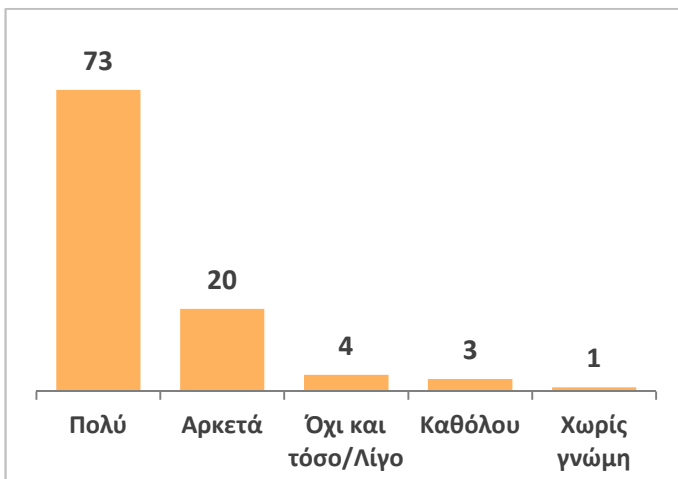
II. Αίσθημα υπερηφάνειας για την ελληνική σημαία



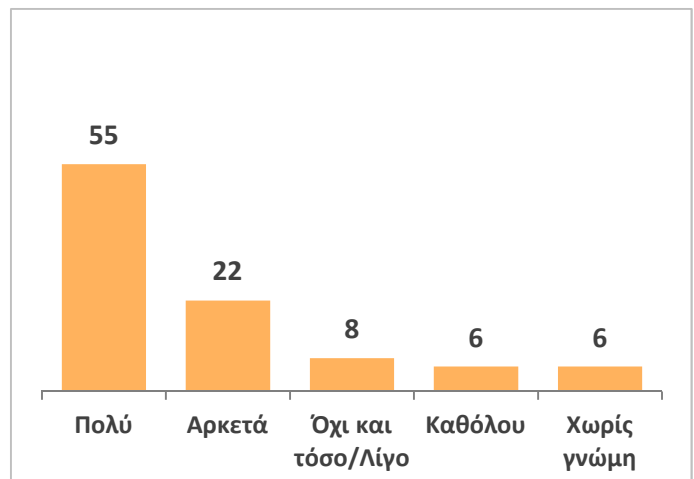
III. Αίσθημα υπερηφάνειας για τον εθνικό ύμνο



IV. Αίσθημα αγάπης για την Ελλάδα



V. Αίσθημα θυμού όταν κατηγορούν την Ελλάδα



Greek Social Issues

Ομαδοποιημένες κατανομές απαντήσεων

Δ.2 Κλίμακα πατριωτισμού, 2018

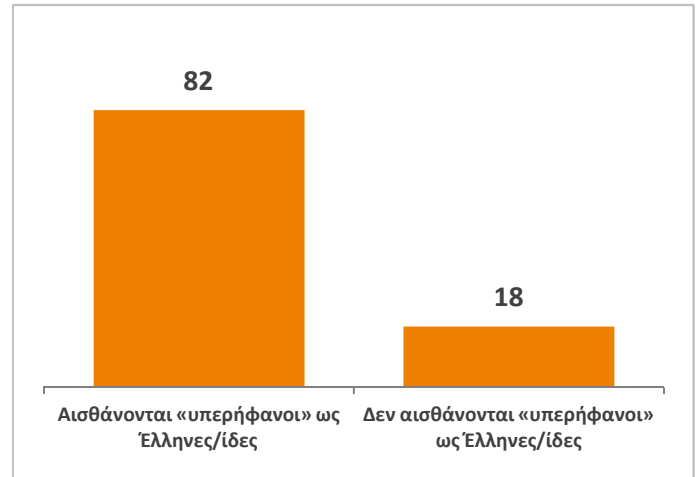
Οι αναλυτικές απαντήσεις των πέντε μεταβλητών της κλίμακας πατριωτισμού, ομαδοποιούνται ως εξής:

«Πολύ» + «Αρκετά» = Αισθάνονται «υπερήφανοι» ως Έλληνες/ για τη σημαία/ για τον εθνικό ύμνο/ Αισθάνονται αγάπη για την Ελλάδα/ Αισθάνονται θυμό όταν κατηγορούν την Ελλάδα.

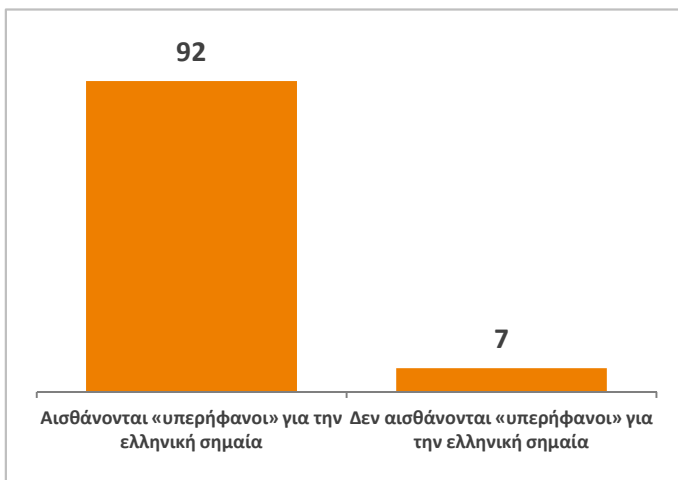
«Όχι και τόσο/Λίγο» + «Καθόλου» = Δεν αισθάνονται «υπερήφανοι» ως Έλληνες/ για τη σημαία/ για τον εθνικό ύμνο/ Δεν αισθάνονται αγάπη για την Ελλάδα/ Δεν αισθάνονται θυμό όταν κατηγορούν την Ελλάδα.

Οι ομαδοποιημένες κατανομές των μεταβλητών της κλίμακας, που προέκυψαν, παρατίθενται παραπλεύρως.

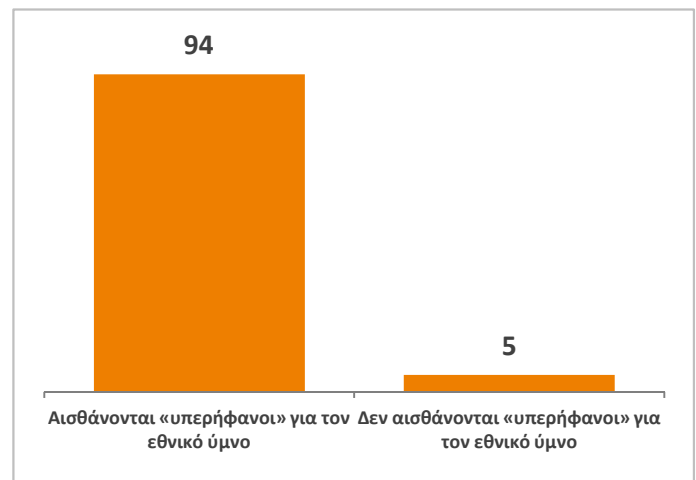
I. Αίσθημα εθνικής υπερηφάνειας ως Έλληνες/ίδες



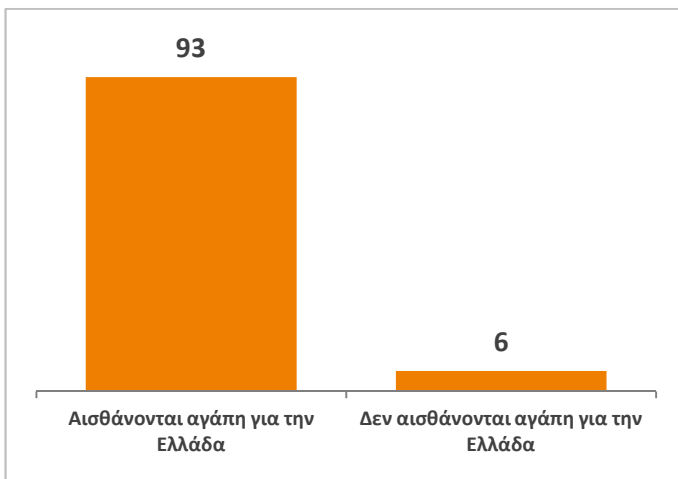
II. Αίσθημα υπερηφάνειας για την ελληνική σημαία



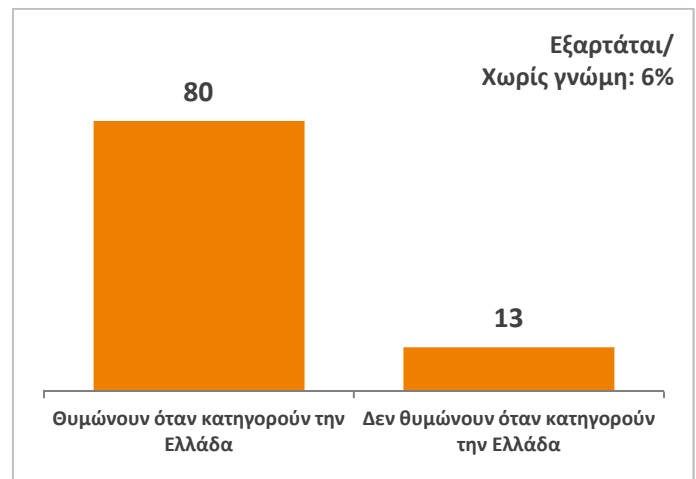
III. Αίσθημα υπερηφάνειας για τον εθνικό ύμνο



IV. Αίσθημα αγάπης για την Ελλάδα



V. Αίσθημα θυμού όταν κατηγορούν την Ελλάδα



Δ.3 Δείκτες πατριωτισμού (5θέσιος & 3θέσιος)

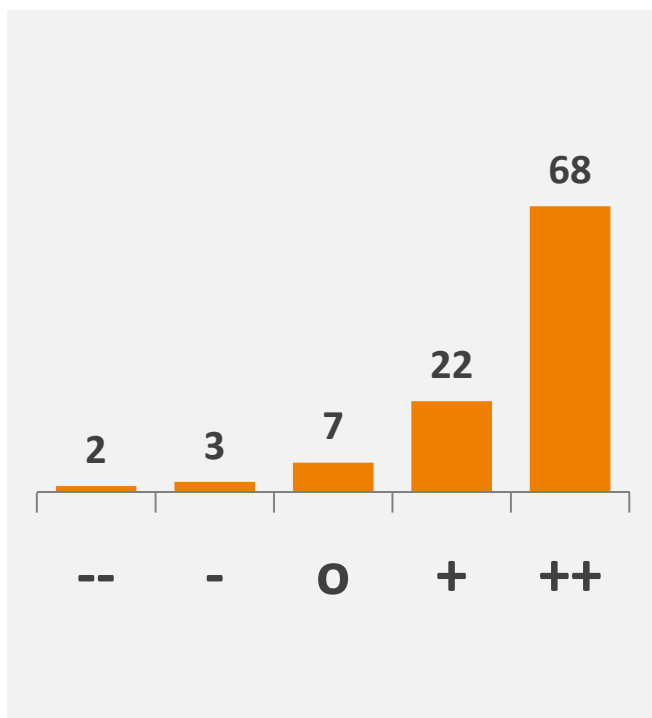
I. Ο 5θέσιος δείκτης πατριωτισμού κατασκευάζεται με βάση τον συνδυασμό των απαντήσεων των ερωτώμενων, στις πέντε (5) μεταβλητές της αντίστοιχης κλίμακας. Οι 5 θέσεις του δείκτη ερμηνεύονται ως εξής:

- (--): πολύ χαμηλό αίσθημα πατριωτισμού
- (-): χαμηλό αίσθημα πατριωτισμού
- (0): μεσαία θέση
- (+): υψηλό αίσθημα πατριωτισμού
- (++) : πολύ υψηλό αίσθημα πατριωτισμού

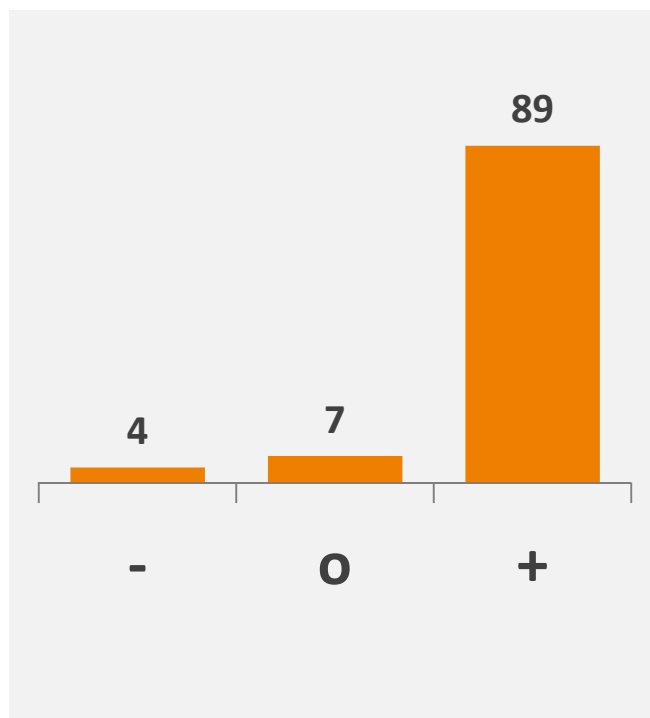
II. Ο 3θέσιος δείκτης πατριωτισμού προκύπτει από την ομαδοποίηση των θέσεων «(--)) και «(-)» σε (-), και αντίστοιχα των θέσεων «(++)) και «(+)) σε (+). Οι 3 θέσεις του δείκτη ερμηνεύονται ως εξής:

- (-): χαμηλό αίσθημα πατριωτισμού
- (0): μεσαία θέση
- (+): υψηλό αίσθημα πατριωτισμού

Δ.3α Πενταθέσιος δείκτης πατριωτισμού, 2018



Δ.3β Τριθέσιος δείκτης πατριωτισμού, 2018



Greek Social Issues

Όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό, το «αίσθημα του πατριωτισμού» που καταγράφεται στην ελληνική κοινωνία είναι πολύ ισχυρό (89%), σχεδόν καθολικό (Διάγραμμα Δ.3β). Η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτών αισθάνεται «αγάπη για την Ελλάδα» (93%) (Διάγραμμα Δ.2.iv), «υπερηφάνεια που είναι Έλληνες» (82%) (Διάγραμμα Δ.2.i), αλλά και «θυμό όταν ακούν κάποιους να κατηγορούν την Ελλάδα» (80%) (Διάγραμμα Δ.2.v)³. Περισσότερο ισχυρή, όμως, είναι η ταύτιση του ελληνικού λαού με τα εθνικά σύμβολα της πατρίδας του. Συγκεκριμένα, περισσότεροι από 9 στους 10 Έλληνες να δηλώνουν ότι «νιώθουν υπερήφανοι όταν ακούν τον εθνικό ύμνο» (94%) (Διάγραμμα Δ.2.iii) και «όταν βλέπουν να κυματίζει η ελληνική σημαία» (92%) (Διάγραμμα Δ.2.ii).

Σε γενικές γραμμές, είναι ασφαλές να ειπωθεί ότι το αίσθημα πατριωτισμού είναι γενικευμένο και διάχυτο σε όλες τις κοινωνικές κατηγορίες και τους πολιτικούς χώρους της ελληνικής κοινωνίας (Πίνακες 1 και 2). Ταυτόχρονα, όμως, μπορούν να εντοπιστούν κάποιοι παράγοντες, που φαίνεται να συσχετίζονται περισσότερο με τον πατριωτισμό. Συγκεκριμένα, θετική συσχέτιση παρουσιάζουν:

- Πρώτον, η ηλικία, με το ποσοστό των ερωτώμενων που δηλώνουν «πολύ υπερήφανοι» να αυξάνει μεταξύ των περισσότερο ηλικιωμένων ομάδων του πληθυσμού.
- Δεύτερον, η συχνότητα εκκλησιασμού, με το αντίστοιχο ποσοστό να είναι υψηλότερο μεταξύ των πολιτών που εκκλησιάζονται τακτικά, δηλαδή δυο-τρεις φορές τον μήνα ή και συχνότερα.
- Τρίτον, η ιδεολογική αυτοτοποθέτηση, με το αντίστοιχο ποσοστό να αυξάνει στους αυτοτοποθετούμενους στα δεξιά της κλίμακας «Αριστερά/Δεξιά».

Ας σημειωθεί, παρενθετικά, ότι οι εν λόγω 3 μεταβλητές δεν είναι ανεξάρτητες και από το γενικότερο κύμα ενίσχυσης του συντηρητισμού που παρατηρείται στον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό τα τελευταία χρόνια.

³ Σχετικά με την ανοχή στην κριτική που δέχεται κάποια χώρα, οι Schatz, Staub και Lavine (1999) διακρίνουν δύο είδη πατριωτισμού: τον «τυφλό» (“blind”) και τον «εποικοδομητικό» (“constructive”) πατριωτισμό. Οι «τυφλοί» πατριώτες είναι απρόθυμοι στην άσκηση ή αποδοχή κριτικής για τη χώρα τους, ενώ οι «εποικοδομητικοί» πατριώτες είναι δεκτικοί στην κριτική, όταν αποσκοπεί στη βελτίωση της χώρας τους. Αναλυτικότερα, σχετικά με αυτήν την προσέγγιση, βλέπε Schatz, Robert T., Ervin Staub, και Howard Lavine. 1999. "On the Varieties of National Attachment: Blind versus Constructive Patriotism." *Political Psychology*, 20(1):151-74.

Greek Social Issues

Αντίθετα, το επίπεδο εκπαίδευσης έχει αρνητική συσχέτιση με το αίσθημα του πατριωτισμού. Συγκεκριμένα, το ποσοστό των ερωτώμενων που δηλώνουν «πολύ υπερήφανοι» μειώνεται μεταξύ των περισσότερο μορφωμένων τμημάτων του πληθυσμού.

Επίσης, πολύ σημαντικό εύρημα αποτελεί η διαπίστωση ότι η κοινωνική κατηγορία των ανέργων εμφανίζει χαμηλότερο αίσθημα πατριωτισμού, το οποίο μπορεί να αποδοθεί στη γενικότερη προσωπική και κοινωνική απογοήτευση, που προκαλεί το φαινόμενο της ανεργίας.

Στους Πίνακες Π1 και Π2, που ακολουθούν, περιλαμβάνεται η ανάλυση των μεταβλητών της κλίμακας πατριωτισμού, με βάση τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων.

Greek Social Issues

Π.1α ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΥΠΕΡΗΦΑΝΕΙΑ, ΚΑΤΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, 2018

Όσοι απαντούν ότι αισθάνονται «Πολύ» υπερήφανοι: ως Έλληνες/ίδες, για τη ελληνική σημαία, για τον εθνικό ύμνο/ Αγαπούν «πολύ» την Ελλάδα/ Θυμώνουν «πολύ» όταν κατηγορούν την Ελλάδα

	Αίσθημα εθνικής υπερη- φάνειας	Αίσθημα υπερηφά- νειας για την ελληνική σημαία	Αίσθημα υπερηφά- νειας για τον εθνικό ύμνο	Αίσθημα αγάπης για την Ελλάδα	Αίσθημα θυμού όταν κατηγορούν την Ελλάδα
ΣΥΝΟΛΟ	60	73	78	73	55
ΦΥΛΟ					
Άνδρες	55	70	77	71	50
Γυναίκες	65	76	80	74	60
ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ					
17-34 ετών*	50	52	61	59	23
35-44 ετών	50	70	73	65	45
45-54 ετών	61	71	74	68	52
55-64 ετών	60	72	78	70	57
65 ετών και άνω	66	80	86	81	66
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ					
Κατώτερη	70	87	91	85	81
Μέση	64	76	82	74	59
Ανώτερη	53	65	70	67	43
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ					
Ενεργοί	55	66	71	66	44
Άνεργοι	49	67	70	62	50
Μη-ενεργοί	66	79	85	79	63
ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ					
Εργοδότες-Αυτ/μενοι	51	63	70	62	44
Μισθωτοί	58	67	71	68	44
Άνεργοι	49	67	70	62	50
Συνταξιούχοι	65	80	86	80	66
Νοικοκυρές*	75	82	81	81	65
Φοιτητές*	39	48	74	61	13
ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ					
Υπάρχει δυσκολία	60	74	79	73	59
Τα καταφέρνουν/ Ζουν άνετα	61	71	77	72	49

Greek Social Issues

Π.1β ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΥΠΕΡΗΦΑΝΕΙΑ, ΚΑΤΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, 2018

Όσοι απαντούν ότι αισθάνονται «Πολύ» υπερήφανοι: ως Έλληνες/ίδες, για τη ελληνική σημαία, για τον εθνικό ύμνο/ Αγαπούν «πολύ» την Ελλάδα/ Θυμώνουν «πολύ» όταν κατηγορούν την Ελλάδα

	Αίσθημα εθνικής υπερη- φάνειας	Αίσθημα υπερηφά- νειας για την ελληνική σημαία	Αίσθημα υπερηφά- νειας για τον εθνικό ύμνο	Αίσθημα αγάπης για την Ελλάδα	Αίσθημα θυμού όταν κατηγορούν την Ελλάδα
ΣΥΝΟΛΟ	60	73	78	73	55
ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ					
Αστικά	59	71	77	69	52
Ημιαστικά	63	77	81	75	61
Αγροτικά	63	76	80	81	60
ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟΥ					
Ποτέ/σχεδόν ποτέ	45	53	57	59	40
Μερικές φορές το χρόνο	58	71	78	71	53
Δυο τρεις φορές το μήνα	71	85	90	84	66
Κάθε Κυριακή/Συχνότερα	70	87	89	79	65
ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΑΥΤΟΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ					
Αριστερά	53	59	66	62	53
Κεντροαριστερά	56	61	70	67	51
Κέντρο	59	73	80	67	52
Κεντροδεξιά	59	85	85	80	54
Δεξιά	68	83	89	85	62
Απολιτικοί	66	77	79	72	60
ΨΗΦΟΣ Β.9/2015					
ΣΥΡΙΖΑ	63	67	74	69	60
ΝΔ	59	83	87	81	58
ΧΑ*	61	94	97	91	82
ΠΑΣΟΚ-ΔΗΜΑΡ*	59	73	79	70	55
ΚΚΕ*	53	61	66	68	55
ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ*	54	63	63	69	31
ΑΝΕΛ*	62	69	73	73	46
ΕΝΩΣΗ ΚΕΝΤΡΩΩΝ*	58	83	88	67	46

Greek Social Issues

Π.2α ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΥΠΕΡΗΦΑΝΕΙΑ, ΚΑΤΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, 2018

Όσοι απαντούν ότι αισθάνονται υπερήφανοι: ως Έλληνες/ίδες, για τη ελληνική σημαία, για τον εθνικό ύμνο/
Αγαπούν την Ελλάδα/ Θυμώνουν όταν κατηγορούν την Ελλάδα

	Αίσθημα εθνικής υπερη- φάνειας	Αίσθημα υπερηφά- νειας για την ελληνική σημαία	Αίσθημα υπερηφά- νειας για τον εθνικό ύμνο	Αίσθημα αγάπης για την Ελλάδα	Αίσθημα θυμού όταν κατηγορούν την Ελλάδα
ΣΥΝΟΛΟ	82	92	94	93	80
ΦΥΛΟ					
Άνδρες	76	90	92	90	74
Γυναίκες	87	94	96	95	86
ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ					
17-34 ετών*	79	86	89	83	56
35-44 ετών	78	89	93	92	73
45-54 ετών	84	90	94	90	81
55-64 ετών	80	92	95	94	83
65 ετών και άνω	83	95	96	96	86
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ					
Κατώτερη	88	97	97	96	93
Μέση	85	94	96	94	84
Ανώτερη	75	87	91	90	71
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ					
Ενεργοί	78	89	93	90	75
Άνεργοι	78	87	90	86	72
Μη-ενεργοί	84	95	96	96	85
ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ					
Εργοδότες-Αυτ/μενοι	75	89	94	89	72
Μισθωτοί	80	90	92	91	78
Άνεργοι	78	87	90	86	72
Συνταξιούχοι	83	95	96	96	86
Νοικοκυρές*	91	97	99	100	88
Φοιτητές*	87	83	91	87	48
ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ					
Υπάρχει δυσκολία	80	91	94	92	83
Τα καταφέρνουν/ Ζουν άνετα	84	93	94	95	75

Greek Social Issues

Π.2β ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΥΠΕΡΗΦΑΝΕΙΑ, ΚΑΤΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, 2018

Όσοι απαντούν ότι αισθάνονται υπερήφανοι: ως Έλληνες/ίδες, για τη ελληνική σημαία, για τον εθνικό ύμνο/
Αγαπούν την Ελλάδα/ Θυμώνουν όταν κατηγορούν την Ελλάδα

	Αίσθημα εθνικής υπερη- φάνειας	Αίσθημα υπερηφά- νειας για την ελληνική σημαία	Αίσθημα υπερηφά- νειας για τον εθνικό ύμνο	Αίσθημα αγάπης για την Ελλάδα	Αίσθημα θυμού όταν κατηγορούν την Ελλάδα
ΣΥΝΟΛΟ	82	92	94	93	80
ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ					
Αστικά	80	91	93	93	78
Ημιαστικά	84	94	96	93	84
Αγροτικά	84	93	95	93	84
ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟΥ					
Ποτέ/σχεδόν ποτέ	69	79	82	82	68
Μερικές φορές το χρόνο	82	92	97	94	79
Δυο τρεις φορές το μήνα	88	98	97	98	87
Κάθε Κυριακή/Συχνότερα	86	98	98	96	87
ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΑΥΤΟΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ					
Αριστερά	83	82	8	87	74
Κεντροαριστερά	84	90	94	94	80
Κέντρο	82	93	95	92	79
Κεντροδεξιά	74	98	98	98	83
Δεξιά	82	94	97	96	86
Απολιτικοί	83	93	96	88	79
ΨΗΦΟΣ Β.9/2015					
ΣΥΡΙΖΑ	89	88	92	94	83
ΝΔ	75	96	97	97	83
ΧΑ*	76	100	100	94	88
ΠΑΣΟΚ-ΔΗΜΑΡ*	80	96	95	89	79
ΚΚΕ*	74	97	97	92	84
ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ*	80	89	94	97	60
ΑΝΕΛ*	81	92	96	85	81
ΕΝΩΣΗ ΚΕΝΤΡΩΝ*	71	92	92	92	79



Greek Social Issues

www.publicissue.gr